

Előfizetési ár:

Egész évre	4 K.
Fél évre	2 K.
Negyed évre	1 K.
Egyes szám	20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondsze-
dés milliméter soronkint
10 fillérrel, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélze-
res egységárral számítá-
tik. — Az egész oldal nagy
hasáb széles.Előfizetőknek az álláski-
nlátat és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációik is.A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- A csemetekerti talaj őszi munkálatai. (Béky Albert.)
 Amerika fatermelése és erdőipara.
 A vadász téli gondjai a pagonyban. (Gy. Gy.)
 Gazdasági tanácsadó: Indiai futókacsa. (Képekkel) (bl.) — Gyü-
 möölcsök téli eltartása. — Gyümölcsfák őszi ültetése.
 Irodalom: Lúd- és kacsatenyésztés.
 Különfélék: Weni nemzetközi vadászati kiállítás. — 400 koronás
 segély. — A szén és a fa melege. — Egerész-ölyv. — A dió.
 Mennyi puskagolyó öl meg egy katonát.
 Hivatalos közlemények.
 Szerkesztői üzenetek.
 Előfizetési díjak nyugtázása.
 Tárca: Vadászkaland. (Teleházy Edg.)

A csemetekerti talaj őszi munkálatai.

Irta: Béky Albert m. kir. főerdőmérnök.

Sokan abban a téves hitben vannak, hogy a talaj megmunkálásának s általában a talajművelésnek legfőbb ideje a tavasz. Áll ez a vetés és ültetésre vonatkozólag s ezzel kapcsolatosan keletkezett a fenti hit is azoknál, a kik a talajművelés legfontosabb munkájának a vetés vagy ültetés alá való közvetlen előkészítést tartják, holott okszerű művelés mellett a talajnak a vetésre való előkészítés előtt általában már olyannak kell lennie, hogy benne a tenyészet kielégítően megindulhasson és fejlődjék. A talajnak ez a minősége akkor van meg, ha *porhanyóssága mellett tápanyagkészlete és víztartalma elegendő.*

Ezt az állapotot nem lehet egyszerre létrehozni már magában azért sem, mert a földbe adott trágyának bizonyos átalakuláson kell keresztülmennie, hogy a növény által fölvehető táplálék legyen belőle.

A talajművelés legfontosabb munkái ősszel végzendők s más alkalommal — mint látni fogjuk — nem is végezhetők. Ezek a munkák a szerint, a mint a talaj üres vagy csemete van benne, különbözők s így külön is tárgyalom.

1. Az üresen álló (az éven át *ugarként* kezelt, kapásnövényt termelt vagy (szégyenszemre!) parlagon hagyott) földön, ha gyomos, a gyomot lekaszáltatjuk s elhordjuk, a területet a lehető legsekélyebben felkapáljuk és elgereblyezzük. Ha kevés a gyom, elég a kapálás és gereb-

lyezés s ha a földet kapálás nélkül is megtudjuk gereblyézni, akkor csak ezt tesszük meg. Mindezen, most minél előbb végzendő munkáknak nem kell valami gondosaknak lenniök, mert csak az a céljuk, hogy egyrészt a talaj felülete addig, míg a tél előtti *mély* felásás ideje elérkezik, ne legyen kemény, mert ellenkező esetben a talaj nagyon kiszárad, az esetleges esővizet nem engedi mélyen magába s általában minőségében (porhanyósságában) romlik. Másrészt az a célja a munkának, hogy a területen levő gyommagvak a földbe kerülve kicsirázzanak s a kikelt gyom ez idén magot többet nem érlelven, a késő őszi ásással földbe kerüljön s elpusztuljon.

Ha a talaj trágyázást kíván, ezt is most végezzük legcélszerűbben. A kapálás előtt lehetőleg elaprózva, egyenletesen szétszórjuk s bekapáljuk.

Az ekként munkált talajt magára hagyjuk késő ősziig, a mikor is a tél beállta előtt ásómélységre (25—30 cm.) felássuk a földet.

Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy *a talajművelés legfontosabb munkája a tél beállta előtt végzett (késő őszi) mély felásás.* Ezt úgy kell végezni, hogy az ásóval nagyokat fogva a kiemelt földet megfordítva tegye le a munkás s egyebet ne is csináljon. Így gyorsan halad a munka, a föld szétdarabolását pedig elvégzi a téli fagy. Elegyengetni az ásást nem is jó, mert minél több rés van a talajon, annál jobban bejut abba a téli fagy és hólé.

A késő őszi, mély felásásnak nagy fontosságai és többféle hatása van, ugymint: a téli fagy és nedvesség a talajban meglevő, de ott megkötött tápláló anyagokat feloldja, a növények által fölvehető állapotba juttatja, mi által — mint mondják is — fél trágyázással felér; a talaj göröngyeit, rögeit szétporlasztja, a mi által a növénytenyészetre legkedvezőbb, porhanyónak nevezett talajállapotot teremt meg s végül a télen át és kora tavasszal a talajba jutott nedvességet konzerválja, a minek fontosságához általában száraz éghajlatunk alatt nem kell magyarázat.

Mindezek az előnyök a fel nem ásott talajban vagy nincsenek meg vagy csak a talaj legfelső rétegében — de ott is hiányosan — történnek meg.

Annál csodálatosabb, hogy az üresen levő csemetékerti talaj tél előtti mély felásását még kevés helyen láttam gyakorlatban, pedig e nélkül rendszeres és okoszerű talajművelést végezni egyáltalán nem lehet; az ezzel elérhető eredményeket semmi más munkával sem pótolhatjuk.

2. Az olyan talajon, a melyekben csemete van, ha utóbbi még kicsiny, vagy azon a helyen a fagy ki szokta húzni a csemetét, most már sem nem gyomlálunk, sem a földet másként nem bolygatjuk, mert bárminémű talajlazítással a felfagyás veszélyének tesszük ki a csemetét. Itt leghelyesebben cselekszünk, ha a sorközöket mohával, falevéllal vagy más apró vagy elaprózott, elhalt növényi anyaggal betakarjuk.

A tavasszal kiemelendő csemetéknél nem csinálunk semmit.

Az őszt végén vagy esetleg a tél elején kiemelendő csemeték talaját a tél beállta előtt feltétlenül felássuk mélyen.

A nagyobb, a jövőre is helyükön maradó csemeték földjét ott, a hol a fagy ezeket már nem szokta kihúzni, őszt végén mélyen megkapáljuk s elegyengetjük, hogy a téli fagy kedvező hatása ezeknél is érvényesüljön s a téli nedvességet itt is raktározzuk. Elegyengetni a talajt itt azért kell, mert ha nagy és mély lyukakat hagyunk, a fagy a gyökerekre káros lehet.

3. Ha új csemeteket szándékozunk telepíteni, bármilyen művelés alatt állott is ezelőtt a kiválasztott terület, ha többet nem is, de annyit minden esetre tegyünk meg a telepítés munkájából, hogy a tavasszal bevetendő részt tél előtt ássuk fel mélyen s ha a föld sovány, trágyázzuk is meg.

Amerika fatermelése és erdőipara.

Az erdőpusztítás megakadályozására irányuló akció erélyes sürgetése legújabban tudvalevőleg az amerikai Egyesült-Államokból indult ki, mert ott fenyeget leginkább a tulhajtott ipari verseny az erdők rohamos kiirtásával. Ennek az akciónak egyik szimptomája az a kísérlet is, melyet Amerika újabban a bambusz meghonosításával tett különösen a Délen, s melynek célja: kioktatni az amerikai népet a bambusz ipari felhasználásában, a japánok példájára, kik tudvalevőleg e könnyű, tartós és olcsó anyagból építik házaikat, készítik butoraikat, ágyaikat, vízvezető csöveiket stb.

Azokban a hivatalos kimutatásokban, melyeket az Egyesült-Államok kormánya újabban oly célból állított össze, hogy megállapítsa az erdők ipari kihasználásának mérveit s ennek következtében az erdőállomány rohamos ritkulásának fő tényezőit, igen érdekes és tanulságos adatokat találunk Amerika erdőiparára vonatkozólag, melyekből kiragadunk néhány oly számot, a mely a világ fatermelése szempontjából is súlylál bír s megmagyarázza Amerika aggodalmait, melyekkel a jövőbe néz.

Amerika erdői évi vágásának nem egész 4%-át teszi ki a péppé és papírrá feldolgozott anyag. Pedig az Amerikában létező 258 papírmalom által fölemészített fa mennyisége csak az 1907. év alatt is pontos számítás szerint négy láb magas, négy láb széles rakásban 6004 mértföldet tenne ki hosszúságban, vagyis Amerikától Angliáig érne el és vissza.

Ennek dacára vannak, kik még most is mosolyognak az erdőállomány megőrzésére indított propaganda aggodalmain; rémlátásnak tekintik azokat s komolyan

TÁRCZA.

Vadász-kaland.

Irta: Teleházy Ede.

Az 18.. év novemberének egy ködös délutánján beront a b... i erdőhivatal irodájába Pánykó, a lonkai gerebőr, kit nemcsak a vadak kinyomozásában elért sikereiről, de ha módját ejti, vadászási hajlamairól is jól ismerünk és jelenti az erdőmesternek, hogy a Kozmin erdőrészen néhány nap óta öt darab nagy medvének a nyomát fedezte fel és hogy a községtől nem messze garázdálkodnak az ott tanyázó juhok közt.

Erre a rég várt jó hírre a vadásztársaság ki is adta a jelszót, hogy: «holnap megyünk a maczkókra», találkát adván egymásnak a lonkai erdőri lakban.

Kora reggel, még alig szürkült, látjuk a vadásztársaság egyik-másik tagját vidáman haladni az erdőri lakhoz s még alig ütötte a közeli templomtorony órája az ötöt, a vadászok nagyrésze már ott volt.

Ott látjuk a többi között a vadász-szenvedélyről nevezetes Zsáni bácsit elmaradhatatlan öreg pajtásával,

Tónival, a kik nélkül vadászat rendezését rég ideje elképzelni sem lehetett.

A vadászat rendezése, a vadesapás helyes megfigyelése, a vadászoknak az «állásokon» való elhelyezése, a hajtók felállítása stb. körüli intézkedések másra nem is voltak ruházhatók, mint Zsáni és Tóni bácsikra, kik büszkék is valának ebbeli nagy talentumuk tudatában s nem volt ember, lett légyen az úr, vagy paraszt, a ki akaratuk előtt meg ne hajolt volna.

Mindezek dacára a fiatalabb, kezdő vadászok, kedvező alkalom adtán szívesen kötődtek az öregekkel, annál is inkább, mert ha ezek jó hangulatban voltak, nem fukarkodtak vadászati élményeik elbeszélésével, melyekből a fiatalabbak sok esetben tanulságot merithettek.

Ma is, úgy látszik, jó hangulatban vannak az öregek. De hogy is ne!? Mikor ma kitünő alkalom nyílik vadász-szenvedélyük kielégítésére s talán éppen ezért az apróbb élcelődések elől kitértek, nem mulaszthatván el azonban, hogy a vadásztársaság összejöveteléig rendelkezésükre álló idő alatt a fiatalabb nimródokat egy-és másban kioktassák s főképen ma medvevadászatról lévén szó, az ezen vadászatnál szükséges óvatosságra.

azt hiszik, hogy elegendő fa áll rendelkezésére mindenkinek, és túlzás fahiányról beszélni. Az a tény azonban, hogy évenként csak Amerikában négy millió köteg vagy cord fa (egy cord 8 láb hosszú, 4 láb magas és 4 láb széles rakás) válik péppé és papírrá, rohamosan emelkedő árak és rohamosan fogyó kínálat mellett, mindennél ékebben beszél s igazolja a tudomány komoly intelmeit.

Azok között a matematikai megállapítások közt, melyeket az Egyesült-Államok statisztikai hivatala az erdészeti főfelügyelőség közreműködésével végzett és tett közzé, a következő adatok érdemelnek különösebb figyelmet:

1. Hogy az 1907. év folyamán péppé feldolgozott fa mennyisége 301,484 köteggel (cord) haladja meg az 1906. évit, holott az maga is több volt az összes előző évekinél.

2. Hogy az összes feldolgozott fa kötegenkénti értéke 96 centtel volt több, mint 1906-ban, bár ez év is meghaladta árban az előzőket.

3. Hogy a pépnek való fa behozatala 186,500 köteggel emelkedett, különösen fenyőben és nyárfában, s az előbbi fanem emelkedési perczentje majdnem kétszeresen haladja meg a nyárfáét.

4. Hogy a péppé feldolgozott fa mennyisége 1900 óta minden évben 2—4 millió köteggel szaporodott.

Meglepetéssel olvassuk továbbá azt is, hogy a fának pusztja költségemelkedése 5.948,389 dollárt tett ki, a mit utolsó sorban a fogyasztónak kell megfizetni, míg az átlagár kötegenként 7-21 dollárról 8-17 dollárra szökött fel.

1905-ben még az átlagár kötegenként 5-50 dollár volt, s az egész érték 17.735,665 dollár, szemben az

1906. évi 26.411,887 dollár értékkel s az 1907. évi 32.360,276 dollár összértékkel.

Legközelebről fenyegeti a végveszedelem a luczfenyőerdőket, minthogy a luczfenyő az a fa, mely a papírnak fapépból való készítése óta leginkább használatik. Egy táblázat különben az alábbi csoportosításban mutatja a luczfenyő növekedő keresletét s az összes fanemek emelkedő árait.

A fa neve	A kötegek (cord) száma				Százalékemelkedés		
	1907	1906	1905	1900	1906/7	1905/6	1900/5
Összes	3.962,660	3.661,176	3.192,123	1.986,310	8-2	14-7	60-7
Luczfenyő	2.700,853	2.507,002	2.273,254	1.509,202	7-7	10-3	50-6
Jegenyefenyő	576,154	528,381	375,422	—	9-0	40-7	—
Nyárfá	371,916	328,470	322,058	256,953	13-2	2-0	25-3
Pinusok	78,588	69,272	57,399	—	13-4	20-7	—
Gyapófa	66,084	—	10,597	—	—	—	—
Balzsamfa	43,884	33,886	56,744	—	29-5	40-3	—
Egyebek	125,162	194,160	96,739	220,155	35-5	100-7	56-1

Kissé különösnek tetszhetik, s pedig igaz, hogy Amerika 700.000,000 hold erdősége pusztulásában oly csekélységek, mint a furnirlap, czeruza, gyufa, fakanál stb. játszzák a főszerepet. Legalább ezt állapította meg Pinchot főerdőbiztos, legnagyobb aggodalommal. Bármiely jelentéktelen apróságnak látszódjék is p. o. a gyufa, mégis tény az, hogy rengeteg erdőségeket irtanak ki miatta évről évre s a gyufagyártás már is némely helyeken erősen megritkította a czukorfenyő sorait. Persze tudnunk kell, hogy a civilizált világon a nap és éj minden percében körülbelül három millió szál meggyújtott gyufa lobban el, s hogy csak az Egyesült-Államok óránként hétszáz billió gyufát fogyasztanak, vagyis minden teremtet lélek: férfi, asszony, gyermek évenként majdnem 11,100-at.

— Emlékeztek-e, — úgymond Zsáni bácsi, — a Kristóf esetére?

— Egy öreg medve réme volt a polyánaiaknak. Kukoricájukat megdézsmálta, sőt bátorsága már annyira ment, hogy lejött csaknem a községig és a közelben legelő juhokban is nagy kárt okozott. Megkísérlették több ízben elejteni, de már mint az afféle jól kitapasztalt vadat, kézre keríteni nem sikerült.

— Egyszer aztán Kristóf magához vevén a vágásört, kettesében elindulának a maczkó elejtésére. Nyomán haladva, reá is bukkantak. Kristóf célba veszi a medvét, a mely a jól irányzott lövéstől összerogyott ugyan, de páráját ott a helyszínén nem adta ki, hanem szedvén az irháját, beugrott a sűrűségbe. Vadászaink bizván a lövés hatásában, a vérnyomon követték a medvét; egyszer csak, a mint Kristóf egy bokor mellett elhalad, a medve váratlanul fölugrik s mielőtt védekezésre gondolhatott volna, átnyalabolta és összeropogtatta csontjait. Ezt látván a vágásör, fogja a puskáját s halántékon lövi a medvét; mire a medve első áldozatát odahagyva, az örre rontott s azt kezdte szorongatni. Kristófban volt még annyi erő, hogy féltérde ereszkedve még egyszer reá lőtt a medvére. Ez, akkor otthagya az ört és ismét

rávetette magát Kristófra; még egy végzetes ölelés és emberünk meg volt halva, de a medve is élettelenül terült el; csak a vágásörben volt egy kis élet, de ez is szegény, mire a keresésökre indult juhászok megtalálták és faágakból összehevenyészett hordágyon a községbe levítették, szintén halott volt.

— Lássátok, fiúk, — mondá tovább az öreg, — ez a tragödia sem történt volna meg, ha Kristófék óvatosabbak lettek volna; mert tudnotok kell, hogy a megsebzett vadat nyomon követni nem szabad, mert mint ez az eset is igazolja, ha csak egy kis élet is van még benne, véres boszut vesz magának a vadászon.

— De ha bátyám uram olyan óvatos vadász, mint-hogy azt kétségbe vonni nem is lehet, miért is nem cseréli ki már azt az öreg elöltöltő puskáját egy jó hátültöltővel? Hiszen mit is csinálna, ha ebből a régi módi puskájából mind a két golyót kidurranatná s nem találná halálosan a vadat, hanem az megtámadná? — kérdé egyike a fiatalabbaknak.

— Hja, barátom, nekem nincs szükségem ördög masinájára, — felelé az öreg, — mert ha én odahaza megtöltöm a fegyveremet s ha a vad lövésre jön, az a csuháját tovább nem viszi ám!

Az 1908-ik évben Amerikában 249 gyufagyár állott fenn, rohamosan fogyasztva a cukorfenyőt. Ezek közül csak egy Kaliforniában minden kilencz órában 250,000 láb rendes méretű deszkát dolgozott fel s a megmaradt fából minden nap még 1000 ajtófal és ablakszárny telt ki.

Még fenyegetőbbben áll a helyzet a fakanalakban, mivel e cikkhez a legjobb fát a fehér nyír szolgáltatja, ez pedig Új-Angliában, mely a kanálfaragás főszékhelye, évről évre ritkább lesz. Maine, New-Hampshire és Vermont államokban összesen az 1908. évben 1,600,000,000 mindenféle nagyságú kanalat állítottak elő, s ehhez csupán Maine-nek több mint 7000 köteg fehér nyírfára volt szüksége.

Majdnem ugyanennyi fát fogyasztottak a cukorgyárosok és kereskedők által nagy mennyiségekben használt apró hordók készítésére.

A mi a czeruzagyárosokat illeti, úgy ezek már is annyira megritkították a vörös cédrus sorait, hogy az ma már ritkábbá és drágábbá vált a fekete mogyorónál is. A czeruzagyárosok mult évben az egész Egyesült-Államok területére ügynököket küldtek szét cédrusok felkutatására, a melyeket a bőség éveiben kerítéseknek is használtak. A mit találtak, azt készpénzzel fizették és hajóra rakták. Ez évben a czeruzamennyiség, melyet előállítottak, 315.000,000-t tett ki s mivel e célra csak a fa legjavát használhatják, tehát a szükséglet óriási volt, nem kevesebb, mint hét millió 300,000 köbláb, vagyis 100,000 tonna.

A furnir is súlyos teherrel nehezedik Amerika erdősegeire. Legutolsó évben annyi szép fát hasogattak el e célra, a mennyi elég lett volna 315 négyszögmért-föld terület befödésére, azaz 339.186,000 láb deszkát.

Rengeteg mogyoró-, juhar-, cédrus- és nyirfa-erdőségeket vágtak ki e végből.

Ezek a számok fogalmat nyújthatnak Amerika erdőipara fejlettségéről, de elég adatot szolgáltatnak arra is, hogy megközelítő képet rajzoljunk magunknak az erdőkihasználás rendkívüli nagy arányairól, melyek komoly nemzetgazdasági veszedelem magvát hordják magukban Amerikában. Pedig nem szabad felednünk, hogy évről évre mind nagyobb arányokban helyettesíti p. o. az épületfát a vaskonstrukció, s háztartási cikkeink és használati tárgyaink között is a fát sok esetben szorította ki már is más anyag. Szinte érthetetlennek látszanék ily körülmények közt az erdők rohamos pusztulása, ha nem találnók meg a magyarázatát éppen az amerikai fafeldolgozó ipar két legjelentékenyebb fogyasztási tételében, a papirban és a gyufában, melyek a leg súlyosabb igényeket támasztják eddig az erdőtermelés elé.

Be sem látható még egyelőre, hogy e két cikkben mily határig fokozódik még a kereslet Amerikában. Azok a hivatalos számadatok, melyeket a fentebbi kimutatások tartalmaznak, az a progresszív irányzat, melyet a statisztika mutat, nem igen engedik remélni, hogy e tekintetben egyhamar változás állana be a legközelebbi időben. Különösen a papírfogyasztás az utóbbi évek alatt rendkívül föllendült időszak irodalom rengeteg példányszámban nyomtatott újabbnál újabb kiadványai folytán oly hallatlan mérveket öltött, hogy azzal most már komolyan számolnia kell a termelő erők egyensúlya fenntartása s az egész gazdasági életet súlyos rázkódattással fenyegető válság elkerülése érdekében.

Itt vége szakadt a társalgásnak, mert a társaság már együtt volt s elindultak a kijelölt erdőrészebe vadászszenvedélyök mielőbbi kielégítésére.

Annak megállapítása után, hogy a vadak tényleg ott tanyáznak, a két fővadász felállítá a puskásokat s kiki elfoglalá a részére kijelölt «állást».

Nagyon természetes, hogy a két rendező magának tartotta fenn a biztos helyet, a melyen a medvének — számításuk szerint — okvetlenül jönnie kellett.

Megindult a hajtás. A vadak hovatovább szűkebb területre szorítottak; a szívdobbanás is szinte megszűnt abban a lélekemelő pillanatban, midőn egy óriási medve nagy csörtetve előre tör s kibukkan a sűrűségből és egyenesen neki tart a mi Zsáni bácsinknak, ki bizván jól hordó fegyverében, nyugodtan várta a nagy vadat.

Már csak pár lépés választja el a vadat tőle, eldördül a fegyver s annak durranását a medve éktelen ordítása nyomon követte.

Erre a medve megrázva bozontos fejét, a fojtás ott füstölög a homlokán, de egyéb baja nincsen. Ezt látva a mi öregünk, meglepetésében megfélekedezett minden óvatosságról s leereszté fegyverét. De gondolkodásra nem volt idő, mert a medve ezt a mozdulatát észre-

vevén, rögtön támadni készült. Ebben a rémes pillanatban eldördül ismét a fegyver, azonban a másik csöböl újból csak a fojtás füstölgését látjuk, de a medve megint sértetlen maradt. A harc megkezdődött s kimenetelében — kétségtelen — emberünk húzza a rövidebbet. Velőtrázó ordítással ugrott most a nekivadult bestia Zsáni bácsi felé, de szerencsére rosszul számított, mert öregünk egy ügyes oldalugrással háritotta el magától halálos ölelését. Már-már birokra került a dolog, a mikor a szomszéd vadász segítségére jött és egy jól irányzott lövéssel éppen a kellő pillanatban leterítette a fel-dühödött fenevadat.

Zsáni bácsi tehát szerencsésen megmenekült, de ezt a veszedelmes kudarcot soha többé nem felejtette el.

Nyilvánvaló volt, hogy az erdőri lakban töltött idő alatt valaki éretlen tréfából kiszedte a fegyverből a golyókat, nem gondolván meg, hogy tettéből végzetes veszély származhatik. Sajnos, hogy a megindított vizsgálat a tettest ki nem derítette, bár az egész vadász-társaság gyanította, hogy ki a bűnös.

Öregünk azonban régi fegyveréről nem mondott le; azt megőrizte, mint drága ereklyét, haláláig, de nagy vadra többé nem ment vadászni.

A vadász téli gondjai a pagonyban.

Irta: Gy. Gy.

Mihelyt a vadrózsató bogyoit édes puhára csipte az első fagy, vándor szárnyasaink utolsó csapata pedig déli tájakra vonul, legfőbb ideje, hogy a vad téli szükségleteiről gondoskodjunk. Sajnos, akad vadászterület hazánkban több is, a hol vajmi keveset törődnek a vad téli gondozásával. Néhol megint a gondoskodás daczára sem járnak mindig a helyes utakon. Akad egy-két hely olyan is, a hol azt hiszik, hogy egyes fajok elültetésével, a melyek a vadnak tél idején tényleg javára szolgálnak, vadgondozás tekintetében úgyszólván mindent megtettek. Más helytt megint, a hol a vadállomány nem mutat éppen esőkkenést, avagy visszaesést, a gondozást lazábbra fogják, sőt mellőzni is kezdik. A legjobb téli ellátás mellett is figyelembe kell venni, hogy a vad kimondhatatlanul sokat szenved a kemény telek borzalmaitól, még pedig nemcsak eleséghiány, hanem több egyéb tényező következtében is.

Több helytt megrögzött balhit az, hogy a vad, önfenntartási ösztönénél fogva, telek idején teljesen biztosítani képes létfeltételeit, hiszen másként az réges-régen végleg kipusztult volna. Mirevaló tehát a fölösleges költség és fáradság?

Nos, a fölöslegesnek vélt bőkezűség a vaddal szemben még eddig mindenütt okszerű befektetésnek bizonyult és fog bizonyulni mindenkor azokon a helyeken is, a hol a természetadta legkedvezőbb létfeltételek mellett is, az apadás, vagy a degenerálódás lehetőségeitől kevésbé kell tartani.

Vadaink ellátása, gondozása, védelme az év minden szakában, de legfőként tél idején, az emberi nem kulturálatlanságaival együtt, többféle változáson ment keresztül. A gazdasági, ipari és kereskedelmi viszonyok folytonos föllendülésével járó átalakulások mellett, a vadak kultiválása terén is, többrendbeli tényezővel kell immár számolni.

Akadnak itt-ott vadászterületbérlők, a kik többszörös hasznót kívánnak húzni a bérelt vadászterületből, s így a vadászat örömeinek élvezete közben, egyben azt akarják, hogy a vadászat béreltetéssel járó összes kiadások megtérülésén felül a vadpiac révén is búsás haszonhoz jussanak. Csodálatosan szűk felfogásról tanuskodik az, hogy a vadgondozás mellőzése, vagy legalább is elhanyagolása mellett még jövedelemre is gondolnak. Igaz, joggal számíthatnának erre is, ám akkor a befektetést nyomon követő gondozás tetemes költségét és fáradságát kimélni nem volna szabad. Az itt helyesen befektetett tőke, a tenyészkitétel, a vadkitétel, a honi vadpiac és a konyhaszükségletek vadfogyasztása révén, vajmi bőségesen megtérülhet; viszont a fáradság a vadállomány szaporulatában, fejlettségében, minősége szempontjában mindenkor bőséges jutalmát fogja találni.

A vadászat védszentjének, Hubertusnak áldása csakis olyanokra szállhat, a kik télen és nyár szakán át költséget és fáradságot nem kimélnek s bármikor egyaránt gondozzák szakavatott kézzel vadállományukat.

Nagyobb uradalmaink vadállományának gondozása már általában megfelelő szakorok kezében áll. A menyében az ilyen uradalmak bérlőket adnak, tekintettel vannak arra is, hogy a bérlő legalább is az állomány változatlan színvonalon maradását biztosítsa. A hol a kikötések ilyesmire ki nem terjeszkednek, ott az uradalmak magukra vessenek, ha majdan a bérlő lejáratkor megapadt, sőt degenerált állományt fognak visszaváltani.

A szarvas és az őz, az előző év május és június havában összegyűjtött lombkötegeken kívül, télszakában főként a makk, bükkneműek és a vadgesztenyével fog legjobban áttelelni. A széna megmenti őket az elpusztulástól, ám erőt nekik vajmi keveset ad, s így csak főtáplálékként szerepelhet.

Lombkötegeket azért czélszerűbb május-június havában fölkészletezni, mivel főként a tölgy és a bükkfélék erőtadó foszforsav-, mész- és protein-tartalma tavasz derekán dúsabb, mint az év bármely más szakában.

Az elősorolt tápanyagok a fővad csont- és agancsképződéséhez kiváló mértékben hozzájárulnak; egyben pedig táperejük és tápértékük összehasonlíthatatlanul becsesebb a legjobb minőségű, sokat magasztalt egyéb takarmányfélék valamennyijénél.

A lombkötegeket száraz, szellős helyeken kell felraktározni. Nedves erdőtalaj, avagy egyéb átnedvesedéseknek kitett hely erre nem alkalmas.

Az agancsos egyetlen téli takarmányféléjét sem becsül annyira, mint a tölgy- és a bükkfélék hajtását s egyben ugyanezek magtermését. Már pedig ilyeneket még olyan takarmányszűk esztendőben is, a milyen 1904-től 1908-ig ismételtén akadt, nem oly nehéz feladat kellő időben beszerezni.

Míg a széna és más egyéb takarmányféle beszerzése a folyó évben is tetemes költségekkel járt, alkalmas takarmány lombköteg május havában hazánk szerte mindenütt akadt.

A hol szigorúbb telek idején, minő például az 1906/1907-iki volt, csupán szénafélével, avagy szemes eleséggel próbálkoztak a vadakon segíteni, ott a jóakarát legalább is felerészben kárbavesztett. Az agancsos vad még eleségszűk, zord telek idején is kevés figyelemre méltatja az ilyen gyenge táperejű eledelpótlékot, s inkább végszükségből fogyasztja azt. A széna a lombkötegeket tél derekán inkább csak kiegészíteni hivatott, gyomortöltő póttápszer.

Megfelelő nyalábokba osztott lombkötegek korántsem igényelnek oly nagy tért, hogy ezért ki tudja mekkora szérüket kellene beállítanunk.

A bükk-, a tölgykötegek és a makkterméseken kívül a szarvas és az őz legkedvesebb eledele az ugyancsak cersavdús vadgesztenye termése.

Tudjuk, hogy a cersavnak az agancs képződésénél jelentős szerep jut osztályrészül. Melyik vadász ne igyekezne tehát minél szebb és minél fejlettebb agancsékítményekhez jutni!? A vadgesztenyét csak úgy egészében a vad elé szórni helytelen. Ha a gesztenyét az etetés előtt felaprózzuk, a vad örömebb és több haszonnal fogja azt fogyasztani.

A vadgesztenye beszerzése Magyarországon már nem mondható fáradságosnak, avagy költségesnek. Kisebbség nagyobb sötányokon, utak szegélyén, maguknak a vadfenntartó uradalmaknak parkjaiban, kertjeiben, útjain a vadgesztenyefa termésének milliói hevernek ősztől tavaszig felhasználatlanul az avar rothadó levelei közt.

Hogy a vadgesztenye táperejét el ne veszítse, egyben pedig meg ne romoljon, tüskés burkától meg kell szabadítani, bár az érettje magától is kihull abból. A készletet aztán napos, szellős olyan helyre kell vinnünk, a hol az lassanként jól kiszárad. A teljesen kiszáradt vadgesztenyét a téli fagy ereje, a termés felaprózása után sem fogja hasznavehetlenné tenni. Az agancsfélének kétségtelenül legkedvesebb és egyben leghasznosabb téli csemegéje lesz ez.

A hol az erdőben sok a fagyöngy, időszakonként abból is elláthatjuk a fővadat. Alig van az erdőnek lakója, szárnyast és szörmést egybevéve, a mely a fagyöngyöt ne kedvelné. Ebben az agancsosok sem tesznek kivételt. E mellett erdőinknek is szolgálatot teszünk, ha a fát az elősdi fagyöngytől megszabadítjuk. Persze a pagonyokat összes fagyöngy díszüktől megfosztani talán helytelen volna; télszakában a fagyöngy a hasznos éneklőknek is becses tápszert nyújt. A természet bölcs keze nyilatkozik abban, hogy a kárt okozó fagyöngynek egyben hasznos rendeltetést is szabott.

A hol az agancsos különféle tápszert között válogathat, ott az elsőseget mindig a fagyöngynek adja. Persze, az erdők gondozása következtében a fagyöngy még a Kárpátok nehezebben megközelíthető ösrengetegekben is szórványos termék marad. Az uradalmak tehát egyáltalán nem számíthatnak a tömegesebb fagyöngy termésre, mint fő téli vadtápszertre. Ez szükségtelen is, miután a vad a csersavdús egyéb tápneműt, agancsképződményének sérelme nélkül, amúgy sem nélkülözhetné.

(Vége következik.)

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay, Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Indiai futó-kacsa. Az 1904. év október havában Grácban megtartott baromfiállításán az indiai futó-kacsa is néhány példánnyal képviselve volt.

A kiállítás sok látogatójának a futó-kacsa létezéséről tudomása sem volt, de valószínűleg Magyarországon is kevesen vannak olyanok, a kik indiai futó-kacsát már láttak, ennél fogva nem lesz talán érdektelen erről a legjobb tojók egyikéről, egyet-mást elmondani.

Az indiai futó-kacsa — habár csak néhány év előtt hozta azt be dr. Blanke, az oranienburgi mintabaromfi-tenyésztő-telep és iskola igazgatója Európába — mégis már úgyszólván teljesen meghonosodott.

A futó-kacsa a legjobb tojók közé tartozik, s különösen a legjobb téli tojó. Egy éven át 120—150 tojást tojik, s csak a vedlés ideje alatt, július közepétől szeptember közepéig, szünetel. Ha meleg istállóban tartjuk, még szigorú hideg időben is folyton tojik s alig pihen egy-egy nap.

Tojásai nagyok, igen izletesek, sőt inyenczek állítása szerint teatojásnak jobb, mint a tyúktojás. Nagyságra nézve akkora, mint a közönséges parlagi kacsa, vagyis 1½—2½ kg. súlyt ér el; vékony csontozatú, húsa nagyon izletes. Kitenyésztése igen egyszerű. A kis kacsák fölnevelése kevés felügyeletet kíván.

Néhány tenyésztőnk a fehér indiai futó-kacsát elfogadta tenyészalanyul. Ez a kacsafajta egyrészt tisztavérben lesz fenntartandó, másrészt pedig tisztavérű pekingi gácsérokkal — de nem nagyobbakkal, mert a nagyságot lassan kell fejlesztenünk — volna párosítandó. E módszer mellett persze visszaállíthatnók néhány ivadék után formában a nagytestű kacsákat, viszont a gácsér pekingi lévén, az ivadékok inkább az apai jelleget tüntetik majd fel. E mellett sokat nyernénk azáltal, hogy az anya tojóképessége, ha a keresztezés után némileg csökkenne is, mégis oly nagy fokot érne el, a mely a kacsáknál rekordszámba menne. A fehér indiai futó-kacsa tojóképessége 100—112 drb. tojás között változik.

Böttcher százados neje Baden-Badenben már több, mint egy évtized óta tenyészti a hófehér futó-kacsákat tisztavérben s a következőket írja róluk: «A fehér indiai futó-kacsa Németországban már azóta megnyerte a polgárjogot, a mióta Angliából hozzánk átvándorolt; és méltán sokkal hamarabb megnyerte a tenyésztők szeretetét, mint a tarka indiai futó-kacsa, a mely már jóval előtte került ide. A nagy előszeretetet mely irányában mutatkozik, főleg jó tulajdonságainak köszönheti. Bármely időjárásnak, hidegnek és melegnek ellentáll, szerény igényű, gyorsabb fejlődésű mint bármely más kacsafajta. Nyolcz hetes korában levágható, úgy, hogy az októberben kikelt kis kacsák karácsonyra már igen izletes peccenyét szolgáltatnak. A peccenye izletessége felülmulja az óriás kacsákat és különösen a kacsamell páratlan ízű. Csontozata nem durva, mint a többi kacsafajtáé. A hús színe hófehér. Tojáshozama kitünő és utolérhetetlen, sőt mi több a legjobb tojótyúkival vetekedik, s minden tojóversenyen győztesként kerül ki.

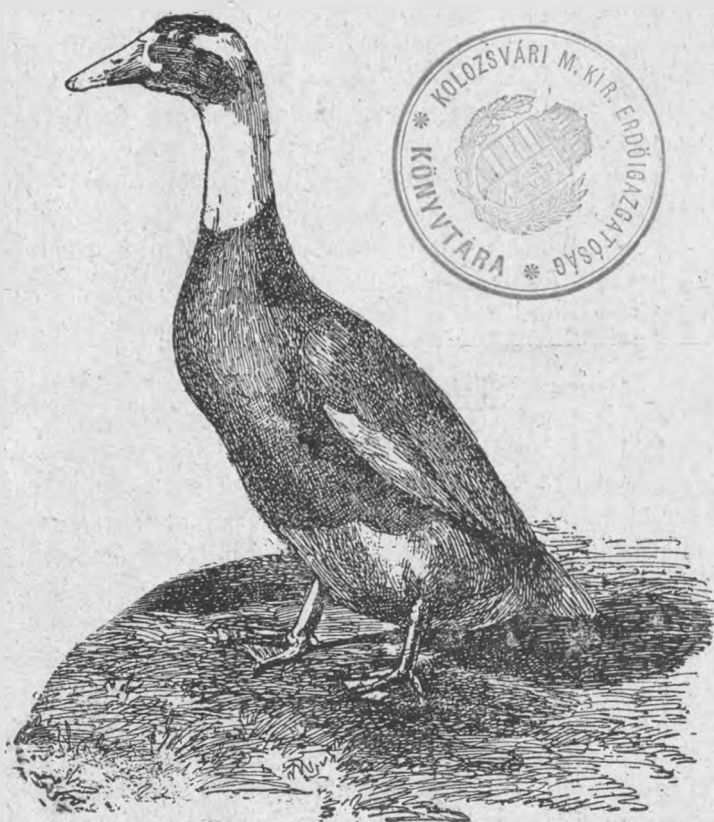
Nem ritkaság, sőt rendes tojáshozama évenként 80—100 drb. A tojás súlya 70—80 gramm, színe pedig fehér, s csak a legritkább esetekben zöldes. Íze a tyúktojáséval teljesen azonos. Gyakori az az eset is, hogy a kacsák naponkint, kora reggel és este is 1—1 tojást tojnak. Előnyük az is, hogy szük helyen elférnek és víz nélkül is pompásan fejlődnek. Szerény viszonyok között tarthatók a nélkül, hogy a tojáshozam megkevesednék. Férgek, csigák, rovarok s hernyók irtására igen előnyösen használhatók. Keltetésre nem minden anyakacsa alkalmas, miért is a tojások tyúkok, pulykák, vagy gépekkel költendőek ki. Tojásaik kivétel nélkül csiraképesek s tojáshozamuk úgyszólván egész éven át tart. A korai keltetésű kacsák már kora ősszel, az őszi pedig már kora tavasszal tojnak. Csak a korai keltetésű fiókákat kell jobban ápolni. Főleg nedvesség ellen óvándók s vízbe nem bocsátandók. A keltetés 26—23 napig tart. A fiókák az első 24 órában koplalnak, de azután meleg tejbe áztatott kenyér, kukorica és árpadara és

esetleg más eleséggel etetendők, persze naponkint többször és kisebb adagokban, míg később naponkinti kétszeri etetés elegendő. Túltáplálástól megóvándók. Kikelés utáni napokban még éjjel sem árt eleséget eléjük tenni. Zöldeleség az ötödik napon már az ételhez keverhető, úgyszintén kevés homok és kevés apró faszéndarab is. A hatodik hét után az öregekkel hasonló elbánásban részesítendők és mindenevővé lesznek. A felhízalalandók kukoricadarát, árpát, pohánkalisztet és búzakorpát, főtt burgonyát és répaszeleteket kapnak. A nyolczadik héten már a nemi különbségek is észlelhetők. Mielőtt még a farktollak kigöndörödnének, máris a hangukon meg lehet a gácsérokot a tojótól különböztetni. A gácsérok hangja rekedt, a tojóé pedig erős, érdes. A gácsér kinöve (de nem hizlalva) 2–2½ kilót nyom.

Az indiai futó-kacsák járása büszke, egyenes, növesük hosszú, karcsú, fejük lapos, szemük sötét, nyakuk vékony, csőrük és lábuk sárga, a hófehér tollazat rövid és testhez simuló.» (bl.)

Gyümölcsök téli eltartása. Minden gyümölcs eltartásának alapfeltétele, hogy az sértetlen állapotban kerüljön az eltartásra szánt helyre. Tehát már a szedésnél ügyelni kell arra, hogy a gyümölcs ne törődjék, a mit azáltal érünk el leginkább, ha a gyümölcsöt lehetőleg kézzel szedjük s nem rázzuk vagy éppen verjük azt le. Igen lényeges — különösen a téli gyümölcsnél — az érési idő megállapítása. A téli gyümölcs tulajdonképpen az eltartási helyen érik meg, mégis előnyös azt addig a fán hagyni, a mig csak a fagy veszélyének nincs kitéve, tehát az első dérig. A szedésnek száraz időben kell történnie s a gyümölcsnek teljes száraz állapotban kell fekvőhelyére kerülni, mely célra igen alkalmas a pincze, ha annak téli temperaturája 8–10 fok melegen alul nem száll s teljesen száraz. A értékesebb gyümölcs deszka- vagy vesszőnádfonatpolczokon úgy helyezendő el, hogy azok egymást ne érintsék. Nem helyes tehát több réteget egymásra rakni, már csak azért sem, mert úgy igen bajos lenne a romlásnak indult példányokat eltávolítani, a mit pedig okvetlen meg kell tenni. Csekélyebb értékű, keményhúsú almát — főképp ha az nagymennyiségben természetett — lehet földbe ásott veremben is elhelyezni. Itt több réteget lehet egymásfölébe helyezni, egy lábnál vastagabban azonban nem. A verem oldalát, fenekét, valamint a gyümölcs tetejét diófalevéllal kell fedni, mert ez jól véd a férgek és egerek ellen. A veremnek természetesen teljesen száraznak kell lenni. A finomhéjú és húsú almákat és körtéket egyenként papirba kell göngyölni s három hétig száraz helyen állani hagyni, azután pedig hordóba, puha levéllel rétegezten — szárával felfelé — rakva elhelyezni. Természetesen ily módon való eltartás mellett is időnként át kell vizsgálni s eltávolítani az esetleg romlani indult példányokat. Ez az eltartási mód kissé körülményes ugyan, de célravezető.

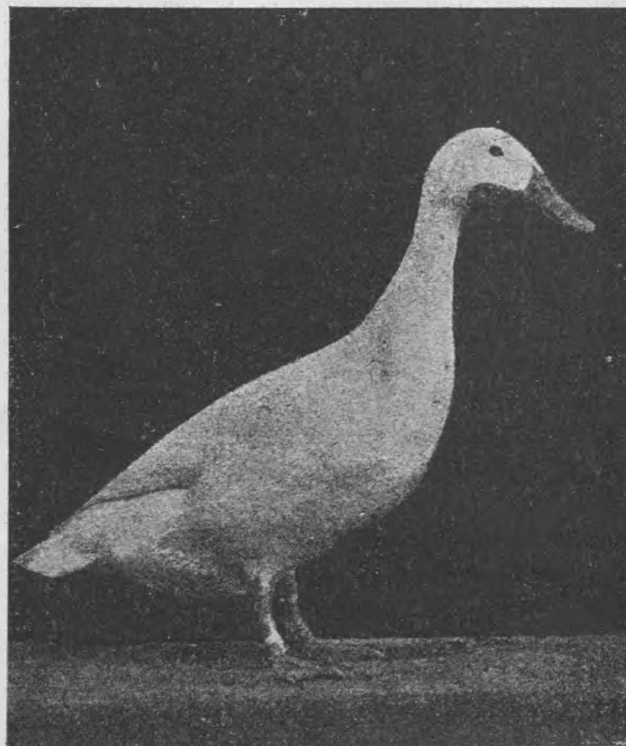
Szilvát is jól át lehet teletetni, ha a kézzel szedett anyagot erős üvegekbe, légmentesen elzárva, földbe ásva tesszük el.

Indiai tarka futó-kacsa.

Jól eltartható a gyümölcs az ujig ugyancsak hordóba rakva, de nem levéllel rétegezve, hanem finomra törött és átszítált faszénnel. Ez esetben a gyümölcsöt nem kell papirba göngyölni, mert a szénnek konzerváló hatása van.

Sok dologgal jár bizony a gyümölcs eltartása, de igen jövedelmező.

Indiai fehér futó-kacsa.

Gyümölcsfák őszi ültetése. A legtöbb kertész szerint sikeresebb a gyümölcsfáknak őszi ültetése, mint a tavaszi, ha ezt nem később mint novemberig végzi az ember s lehetőleg meleg, nem túlnehéz talajba. Az ilyen csemeték jól gyökeresednek s tavaszra kelve oly szépen hajtanak, mintha rég megszokott talajban volnának. Ezek között kevés a meg nem fogamzó s előnye még, hogy a csemeték megválasztásában rendszerint nagyobb készlet áll ilyenkor rendelkezésünkre a faiskolákban, mint tavaszkor.

Irodalom.*

Lúd- és kacsatenyésztés. Irta *Hreblay* Emil m. kir. gazdasági felügyelő, *Kolozsvár*. II-ik teljesen átdolgozott kiadás. Ára 5 korona.** A házi baromfitenyésztés szakirodalmának története *Hreblay* Emil neve nélkül az utolsó husz évről megírható nem volna. Az utolsó husz év baromfitenyésztésének gyakorlati eredményei nélküle nagyon is hiányosak volnának. *Hreblay* nem tisztán csak szakíró, hanem szenvedélyes tenyésztő is, a ki a tenyésztési helyes irányok kutatásában fáradhatatlan, viszont nemcsak tenyésztő, hanem szakíró is, a ki nem azért kutat a baromfitenyésztés beláthatatlan nagyságú mezején, hogy magának megtartsa tapasztalatait, hanem azért, hogy minden gyakorlatias újítást leírjon és közkinccsé tegyen. Baromfitenyésztési szakkönyvei számos kiadást érnek. Külön megérdemli *Hreblay*, hogy irodalmi és tenyésztési tevékenysége mellett határozottan jellegzetes és fáradhatlan agitáló képességét is fölemlítem. A baromfitenyésztés fejlesztésének egyik főrugója a baromfikiállítás, melyek rendezésében *Hreblay* a csalódások és szép sikerek egész láncolata után sem fáradt bele. Most megjelent munkája, a «Lúd- és kacsatenyésztés», a baromfitenyésztés egyik országos irányítójának, *Pirkner* János miniszteri tanácsos, országos állattenyésztési főfelügyelőnek van ajánlva. *Hreblay* «Lúd- és kacsatenyésztés» című könyve három részre oszlik. Az *I. rész* tartalma: A házilúd- és kacsatenyésztés általában. A lúdlól és berendezése. A kacsólól és berendezése. A lúd- és kacsaatrágya értéke és kezelése. Az okszerű takarmányozás segédeszközei. A tenyészludak takarmányozása. A tenyészkacsák takarmányozása. A ludak legeltetése. A kacsák bő takarmányozásának előnyei. A ludak és kacsák gondozása. A baromfibetegségek és azok gyógyítása. A tojásgyűjtés. A keltetőhely és a keltetés módjai. A viziszárnyasok mesterséges keltetése. A kis libák és kacsák kelése. Takarmányozás, koppasztás, jelzés. Az amerikai tenyésztési módok. *II. rész*: A lúd- és kacsafajtákról. A magyar lúd. A magyar kacska. A fodrostollú lúd. Tarka magyar kacska. Az emdeni lúd. Az olasz lúd. A pekingi kacska. A keresztezésekről. *III. rész*: Külföldi viziszárnyasok, melyekben tizenegyféle külföldi viziszárnyasról számol be. Ebből három lúd- és nyolcz kacsafajta.

* A «Köztelek» 1909 aug. hó 7-én megjelent számából. Szerk.

** Erdészeti alkalmazottak e munkát kivételesen I K. 20 f. beküldése ellenében szerezhetik be. Szerk.

A tizenegy íves könyvet 68 sikerült kép díszíti. A hirdető részben pedig hazánk elsőrangú tenyésztői hirdetik eladásra termelt tenyészanyagjaikat.

Különfélék.

Wieni nemzetközi vadászati kiállítás. Hirt adtunk már arról, hogy 1910. évben Wienben nemzetközi vadászati kiállítás fog rendeztetni. Ez a kiállítás nem csupán a vadászati trophéákat öleli fel magában, de kiterjed mindarra, a mi a vadászattal vonatkozásba hozható. A kiállításon Magyarország saját — külön e célra emelendő — vadászkastélyában vesz részt, melynek tág kereteiben bő alkalom nyílik arra, hogy Magyarország vadászai és vadászatkedvelői, továbbá a vadászattal rokon ipari ágak művelői kiállításaiikkal hű képet adhassanak a magyar vadászat történelmi nevezetességéről, értékéről és fejlődéséről nem csupán a sportnak szempontjából, de közgazdasági tekintetből is.

A kiállítás rendezésére alakult «Magyar országos bizottság» minden rendelkezésre álló eszközt megragadott, hogy a nemzetközi versenyben Magyarország részére kiemelkedő helyet biztosítson, és ezt a célt kívánta szolgálni akkor is, midőn a magyar kiállítást befogadó kastély építésénél nemcsak a külsőt, de az épületnek belső beosztását, szépségét, czélszerűségét is oly alapon vetette meg, hogy az a magyar vadászatnak méltó hajlékát képezze.

A kiállítás anyaga négy osztályra oszlik. Az első — és egyuttal legnagyobb — a tulajdonképeni vadászaté; a második a vadászattal rokon ipari termékeket, a harmadik a vadászathoz fűződő művészeti produktumokat öleli fel, míg a negyedik az erdő- és mezőgazdaságot — azonban csakis a vadászatra való vonatkoztatás mértékéig — leendő hivatva bemutatni.

Mindezen osztályok anyagának gyűjtésére irányuló intézkedések már is kedvező eredménnyel kecsegtetnek és azokban az összes érdekelt állami intézményeken kívül hazánk kiváló vadászai, vadászterületek birtokosai és bérlői, sportférfit, földbirtokosai, ipari termelői és művészei fognak résztvenni.

A kedvezően induló mozgalomnak fejlesztése érdekében, de utalva arra a körülményre is, hogy az 1910. év május havában megnyíló kiállítás czélszerű és átnézetes rendezése végett a kiállítandó anyag teljes ismeretére mind égetőbb szükség van, a kiállítás «Magyar országos bizottsága» ez úton is azzal a kéréssel fordul az érdekeltekhez, hogy jelentkezéseiket minél előbb megtenni sziveskedjenek. A jelentkezéshez szükséges jelentkezési ivateket «Az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállítás magyar országos bizottsága» (Budapest, V., Zoltán-u. 16. Telefon: 163—88) készséggel küldi meg és a közelebbiekre nézve levélbeli vagy szóbeli megkeresésre szívesen nyújt tájékoztatást.

400 koronás segély. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár az egyéb költségek megtérítése mellett baleset folytán beállott halál miatt, 400 koronás

segélyt utalványozott özv. Hersperger Ignácznak, kinek férje mint uradalmi segéderdőőr, Frigyes főherceg úr Ő Fensége karapáncsai uradalmában szolgált, s a ki szolgálatát teljesítvén s hazafelé igyekeztvén, útközben ismerőse kocsjára szállván fel, fegyverét, mely töltve volt, maga mellé tette; a fegyver véletlenül elsült s a lövedék felsőkarját és honalját érte. A mohácsi kórházban sebeibe belehalt.

A szén és a fa melege. A kazánok berendezésénél a közönséges levegőmennyiséggel a szén nem tudjuk tökéletesen elégetni, hanem rendszeren másfélszeres levegőre, vagyis jó huzatra van szükségünk, a mit a szerint fokozhatunk, a milyent a tűz égése megkíván. Minél tökéletesebb a tüzelőberendezésünk, annál nagyobb levegőmennyiséget, illetve huzatot veszünk igénybe. A gyakorlat azt mutatja, hogy 1 kg. kőszén elégetéséhez 14—15 köbméter levegőre van szükségünk. A kőszénnek meleg feljesztőképessége viszonyítva más tüzelőanyagokhoz, következő:

1 köbméter kőszén annyi meleget fejt,		
mint tölgyfából	6·5	köbméter
„ nyírfából	7·2	„
„ gyertyánfából	7·1	„
„ égerfából	7·4	„
„ fenyőfából	7·18	„
„ fűzfából	9·5	„
„ nyárfából	13·3	„

Egerész-ölyv. Az ártatlannak hitt egerész-ölyvről bebizonyult, hogy némelykor olyan szenvedelemmel üzi a házigalambot, akár csak a héja. Braunschweigen Wiener tanár éppen ismerősével beszélgetett, mikor egyszerre széthullt nagy csörömpöléssel a velük szemben levő egyik ablaktábla s tollas gomolyag zuhant a szoba közepére, mely ott hamar szétvált s egy öreg egerész-ölyv s egy vérvő fehér házigalamb bontakozott ki belőle. A galamb, a mint az egerész-ölyv meglepetésében eleresztette, rögtön a diván alá bujt, míg ellenfelére a házigazda hamar ráborította kabátját s ártatlanná tette.

A dió. Tápláló erejénél fogva a diót méltán nevezhetnők a növényvilág szalonnájának. A diónak egészséges, tápláló zsiradéka, illetőleg olajnemű anyaga jó szolgálatot tehet halvány, gyengébb szervezetű embereknek, annyival is inkább, mivel a zsiradékon kívül a dióban több olyan anyag van, a mely a gyöngébb emberi szervezetre kedvező hatású. A dió bőséges tápláló erejére való tekintettel éppen nem helyes eljárás az, hogy csemegeként, inkább csak étkezés után esszük, hanem juttassunk neki nagyobb szerepet, főként dióval és dióból készült ételneműek révén, a miket a nyersdióval együtt, a szokásos tizórai és ötórai oszonnázások étrendjére folyehetnénk.

A dió előnyös hatású alkaloidjait Munoz dr. behatóan tanulmányozta s azt találta, hogy az egészséges szervezetű embernek, ha ebéd és vacsora alkalmával

legalább is nyolcz-nyolcz diót fogyaszt naponta, a vérmennyisége szemmel láthatóan növekszik; arczzsine, ajka üdőbb, intenzívebb piros színt ölt. A vérbőség az esetben, ha az ember naponta nagyobb mennyiségű diót fogyaszt, olyannyira fokozódhatik, hogy orrvérzés is támad. A szív működés a szokottnál erőteljesebb lesz. Ebből is látható, hogy általában a vérkeringés az, a melyre bizonyos mennyiségű diófogyasztás kedvező hatással lehet.

Munoz megfigyelése alapján dióval bőségesen táplált sápkóros, vérszegény, sovány, csenevész alkatu gyermekeknél a dióval való táplálás után rendszerint jó eredmény mutatkozott. Viszont tulságosan vérmes egyéneknél a dió már nem ajánlható.

Most, hogy a friss dió ideje elkövetkezett, alkalomszerű lesz ezzel kísérletet tenni. A heteken át rendszeren folytatott dió-kúra éppen olyan üdvös hatású lehet, mint például a szőlő-kúra; csak hogy különösen nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a diót fogainkkal sűrű, tejfölszerű péppé rágesájljuk, mert ellenkező esetben a bőséges zsiradék, illetőleg nagy olajtartalom könnyen megterhelheti a gyomrunkat s emésztési zavart okozhat, a mi bizony egy-kettőre lerombolja azt a jó hatást, a mit az okos dió-kúra előidézett.

Mennyi puszkagolyó öl meg egy katonát? Furcsán hangzik az a kérdés, hogy mennyi golyót kell elsütni a csatatéren, hogy egyetlen ellenfél holtan terüljön el. Nem is szószerint kell ezt érteni, hanem úgy, hogy a kilőtt golyók közül átlag mennyi ejt halálos sebet. Annak a mondásnak, hogy minden elejtett katona az ellenfélnek százhuszonöt font ólomjába és harminczhárom font puszkaporába kerül, szász Móríc gróf, a jeles hadvezér (meghalt 1750-ben) a gazdája. Eleinte a fejüket csóválták az emberek erre a nyilatkozatra, de a francia Cassendi igazat ad Móríc grófnak 1859 június 24-ikén, Szolferinónál, mikor a francia és szárd csapatok együttes hadserege küzdött meg a magyar és osztrák hadsereggel, a mi seregünknek minden bétszázadik golyója ejtett sebet és minden négyezerkétszázadik golyója ölt. Ebből kiszámította a tudós francia, hogy a mieink nem százhuszonöt, de kétszázötvenkét font golyót is ellőttek, míg egy ellenfelüket agyonlőtték. Pedig a szolferinói csata a világtörténelem egyik legvéresebbik ütközete volt. A magyar és osztrák sereg vesztesége 13.100 halott és sebesült, a francziák és piemontiaké pedig 17.191 halott és sebesült volt. A német-francia háborúban körülbelül minden ezerháromszáz lövésre esett egy halott. Ez az eredmény persze a fegyverek tökéletesedésének irandó a «jájára».

Faragó Béla cs. és kir. udvari szállító, zalaegerszegi magpergető-gyáros őszi magárjegyzéke a napokban megjelent s azt a czég az érdeklődőknek szívesen megküldi.

Hivatalos közlemények.

A m. kir. belügyminiszter úr az 1883. évi XX. t.-cz. 38. §-ában jelzett kivételes intézkedéseknek a Kisküküllő vármegyei radnóti járás területére való elrendelése ügyében, Kisküküllő vármegye közigazgatási bizottságához f. é. 53663. szám alatt a következő rendeletet intézte:

1908. évi december hó 5-én 1797. szám alatt kelt előterjesztésére az 1883. évi XX. t.-cz. 38. §-a alapján ezennel elrendelem, hogy a radnóti járáshoz tartozó Dég, Bord, Kincses, Szőlkut, Oláhsályi, Oláhkocsárd, Csapó és Radnót, úgyszintén a dicsőszentmártoni járáshoz tartozó Mikefalva, Abosfalva, Gálfalva, Szőkefalva, Dicsőszentmárton, Dombó, Ádámos, Sövényfalva és Királyfalva községek területén a vadak eladása, szállítása vagy vásárlása a vad jogos szerzését bizonyító igazolványok előmutatásával történjék. Ily igazolványul szolgál az eladóra, vagy szállítóra nézve azon vadászati terület tulajdonosának vagy bérlőjének, vagy pedig ezek megbízottjának az illetékes községi előjáróság által láttamozandó bélyegmentes bizonyítványa, kitől a vad szereztetett. A bizonyítványon megjelölendő a vad faja, neme és mennyisége. Erről a címet további eljárás végett értesitem.

Budapest, 1909. évi július hó 9-én.

A miniszter meghagyásából:

Bölcs s. k.,
miniszteri tanácsos.

Szerkesztői üzenetek.

P. R. A vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 1. §-a szerint a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, a vízjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-cz. 4. §-a szerint pedig «a vizek partja és medre a parti birtokos tulajdona és a parti birtoknak elválaszthatatlan alkatrésze» lévén: a 200 kat. holdat tevő vagy annál nagyobb vízzel borított terület — hacsak nem tartozik az 1888. évi XIX. t.-cz. 26. §-a alá foglalt kíméleti területek közé — nézetünk szerint szintén önálló vadászati területnek minősíthető.

Önként következik ebből — s ezt a m. kir. belügyminiszter úrnak 1892. évi 101,742. számú határozata is igazolja, — hogy 200 kat. holdnál kisebb kiterjedéssel bíró földbirtok, önálló vadászterületnek csak abban az esetben tekinthető, ha a hozzá tartozó vízterület oly kiterjedésű, hogy azzal együtt a 200 holdnyi minimális nagyságot eléri.

Az 1868. évben kötött úrbéri egyezség a vadászatról és halászsátról szóló s később hozott törvényeket nem befolyásolhatja, minélfogva az Ön uradalma a vadászatot és halászatot, mint úri jogot csakis ezen törvények rendelkezéseinek szem előtt tartásával gyakorolhatja.

P.-csabonyi erdőgondnokság. A vadászterületen keresztül húzódnó kóbor kutyát lelőheti. Szem előtt tartandó azonban a közutakról szóló 1890. évi I. t.-cz. 121. §-ának következő rendelkezése: «Községek belterületén egyáltalában, községeken kívül pedig járművek, illetőleg szabadon hajtott állatok közelében ostonnal cserdíteni, löni vagy robbanó töltényeket eldurantani tilos. Az ezen határozat ellen vétők 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.»

K. F. Az Ön esete lényegesen különbözik a m. kir. közigazgatási bíróság 1887. évi 6164. számú ítéletében említett egyénékétől. Ön ugyanis, mint járási erdőőr csakis a védkerületéhez tartozó erdő- és vadvédelmi teendők ellátásával van feleltes hatósága által megbízva s így a fegyver és vadászati adómentességet a

védkerületen kívül eső községi mezőgazdasági területeken nem élvezheti. Ezzel szemben az előbb említett egyénéket a t... i uradalom nemcsak az erdőterület, hanem az uradalom tulajdonát képező mezőgazdaság vadászati érdekeinek védelmére és kezelésére is fogadta fel.

Ha azonban Önt — mint mondja — a községi mezőgazdasági birtokok vadászati jogának bérlője vadőri szolgálatra felfogadta, akkor erre a területre nézve az 1883. évi XXIII. t.-cz. 6. §. b) illetve c) pontjainak rendelkezései értelmében a vadászati adó alól kivéteket ugyan, de fegyvere — hacsak nem használja itt is adómentes szolgálati fegyvereinek egyikét vagy másikat — ez esetben is adóköteles. Figyelmeztetjük továbbá, hogy fegyveradó-igazolványát s ingyen vadászati jegyét az 1888. évi 42,934. számú belügyminiszteri rendelet értelmében — eme vadőri szolgálatára nézve — csak abban az esetben kaphatja ki, ha a vadászjegy elnyerése iránti bejelentésének láttamozására hivatott közeg (járási főszolgabíró, polgármester) meggyőződést szerez arról, hogy Ön ki ez esetben csak *cselédvadászjegyet* kérhet, csakugyan cselédnek tekinthető-e, mivel az 1876. évi XXIII. t.-cz. 69. §-a értelmében a cselédeknek igazolványul a cselédkönyv szolgál és így nem szenved kétséget, hogy a cselédeknek nyilvánított egyéneknek cselédkönyvvel kell ellátva lenniük.

V. M. Ön azt írja, hogy a gondozása alatt álló vadászterület bérbé van adva azzal a kikötéssel, hogy az őzsuta feltétlen tilalomban részesítendő; ezzel szemben a bérlő tilalmi időben őzsutát lőtt. Ha a bérlővel kötött szerződés ennek a tilalomnak a megszegéseért bírságot állapít meg, akkor a bérlő a vadászati törvénybe ütköző kihágása miatt az eljáró bíró által az ő terhére megállapítandó büntetésen kívül még a kikötött bírság lefizetésére is kötelezhető.

K. J. 1. A lap megküldése iránt intézkedtünk. — 2. Az erdőőri szakvizsgák október hó 18-án fognak megtartatni. Az erre vonatkozó kérvényt szeptember hó 30-ig kellett volna ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez benyújtani, a kinek a székhelyén vizsgát tenni kívánt. Az erdőőri és vadőri szakvizsgákra vonatkozó hirdetményt lapunk 17-ik számában közöltük.

Sch. L. Levelezőlapját megkaptuk, de abból semmiképen se tudjuk megállapítani, hogy mit kér tőlünk. Ha azt óhajtja, hogy mi Önnek állást szerezzünk, úgy erre azt válaszoljuk, hogy ilyen dologra nem vállalkozhatunk. Ha azonban hirdetni óhajtja lapunkban, hogy állást keres, akkor küldjön be hozzánk egy pontos cízmével ellátott rövid hirdetést, a mit szívesen fogunk a lapban közölni.

V. V. Hirdetését egyszer díjmentesen hozzuk; ha annak többszöri közzétételét kívánja, úgy a hirdetési díjat meg kell fizetnie. Szíveskedjék tehát nyilatkozni, hogy hajlandó-e erre. A 20 fillér bélyeget a lap javára bevételteztük.

B. J. D. Az 1890. évi I. t.-cz. 25. §-a értelmében az erdőőrök nem tartoznak utadót fizetni. Ha ennek dacára Önökre az utadót mégis kirótták, folyamodjanak annak törlése iránt s hivatozzanak kérvényükben a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1906. évi 2034. szám alatt ez ügyben hozott határozatára. Ezt a közigazgatási bírósági határozatot illetve ítéletet lapunk 1908. évi 4-ik számában a 44-ik oldalon egész terjedelmében megtalálhatják.

P. J. Hirdetését egyszer díjmentesen hozzuk; írja meg, hogy hányszor kívánja azt közzétételni, mert a többszöri hirdetésért fizetnie kell.

O. Gy. 1. Állami alkalmazott csak akkor szokott működési bizonyítványt kapni, ha az állami szolgálatot végleg elhagyja. Ha azonban egyik hivatal kerületéből a másik hivatal kerületébe helyeztetik át, akkor legfeljebb a felmentéséről szóló rendelvényében szokott a főnöke arról nyilatkozni, hogy az illető ottani szolgálata alatt miképpen viselte magát, illetve miképpen teljesítette kötelességét, mert az állami alkalmazottak működési bizonyítványul tulajdonképpen a szolgálati és minősítési táblázat szolgál. — 2. Az állami alkalmazottaktól, az őket az 1904. évi I. t.-cz., illetőleg az 1906. évi IX. t.-cz. alapján megillető személyi pótlékot csupán jogerős fegyelmi ítélettel lehet elvonni, azonban legfeljebb

2 év tartamára. Ez a büntetés azonban a legközelebbi magasabb összegű személyi pótlék esedékességére nézve nincs befolyással. Vagyis ha egy évi 800 K. javadalmazást élvező erdőőr, a kinek pl. 1909 november hó 1-én már évi 900 K. javadalmazásra lenne igénye, a magasabb összegű személyi pótlék élvezetétől jogerős fegyelmi ítélettel 2 év tartamára elvonnak, úgy az illető ebbe az évi 900 K. javadalmazásba csak 1911. évi november hó 1-én kerül bele; de már az évi 1000 korona fizetésbe nem 1916 november 1-én jut, hanem 1914 november 1-én, vagyis úgy, mintha fegyelmileg büntetve nem lett volna. — 3. Az illetményföld használatára október 1-től, szeptember végéig tart. — 4. Az illető segéd-erdőr mindenestre hősiesen viselkedett, a melyért csak elismerést és dicséretét érdemel, de ilyen dolgokat, — a mi, sajnos, napirenden van — lapunkban nem közölhetünk.

K. D. 1. Fia a gimnázium VII. és VIII. osztályát magánúton is elvégezheti; olyan budapesti tanárt, vagy tanintézetet a ki ilyenekkel foglalkozik, nem ismerünk. Legcélszerűbb ha felvilágosításért valamelyik gimnázium igazgatóságához fordul. Ott mindenre részletes felvilágosítást fog nyerni. — 2. Az Ön által említett «svindli» kurzusokról nem tudunk, de ha Ön hallott is ilyenekről, azt tanácsoljuk, hogy ezekkel ne kezdjen ki, mert ezek csak a hiszékeny emberek kizsárolására törekszenek. Az említett iskolák nyilvánossági jelleggel felruházott magángimnáziumok, de nem «svindli» kurzusok. Egyébiránt az, a ki a gimnázium VI. osztályát elvégezte, lehet anyakönyvvezető, beiratkozhatik, ha tehetsége van, a festészeti, vagy szobrászati mesterszékébe, a színművészeti akadémiába, vagy ha katolikus, valamelyik papnevelő intézetbe, és lehet gyógyszerész is.

Z. J. Hirdetését díjtalanul csak egyszer közöljük; ha a hirdetés többször kívánja közzétenni, úgy a többletért a rendes hirdetési díjat meg kell fizetni. A 30 f. bélyeget a lap javára bevételtek.

Sz. F. A cserebogár pajorok irtására legalkalmas mód a földforgatás, a kapálás és a szántás. Az ilyenkor felszínre kerülő pajorokat agyon kell taposni, vagy pedig fel kell szedni s ha kevés van belőlük, azt a baromfiakkal fel lehet etetni, ha pedig sok van, akkor trágyának lehet feldolgozni. Kész faiskolákban úgy is lehet a pajorokat pusztítani, ha oda salátát, vagy mákot vetünk. Ezek húsos gyökereit a pajorok igen szeretik s mind alja gyűlnek. Ha azután észreveszszük, hogy ezek a növények hirtelen elhervadnak, akkor ki kell azokat azonnal ásni s az alatta összegyűlt pajorokat elpusztítani. Ennél sokkal célravezetőbb magának a cserebogárnak az irtása, a mi akképen történik, hogy mindjárt mikor először megjelennek (májusban), kora reggelentől lerázzuk azokat a fákról és összeszedjük.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1909. évi szeptember hónapban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Lehoczky István 1.40, Földmív. min. hd. 117.45, Földmív. min. hd. 20.55, Veszprémi püspökség hd. 16.55, Lajos bajor herceg erdőhiv. hd. 6.75, Bustyaházi erdőhiv. 27.95, Segesvár város 22.15, Dévai adóhiv. hd. 8.85.

1 koronát fizettek: Grassó Lajos, Miskovics Péter, Krizsek Ferencz, Mojzer József, Ketrineszkú Miklós, Géberth Ferencz, Saári Mihály, Kaiser János, Opreán János, Zier Árpád.

2 koronát fizettek: Farkas József, Papp Ferencz, Pasztorek Antal, Wenczel János, Zöldi Ferencz, Zöldi László, Szullik Frigyes, Kántor Benedek, Bándy Sándor, Bezák József, Ernyey Károly, Fakk Albert, Keserü László, Lebedy Gyula, Makaček András, Rothländer György, Rózsa János, Hegedűs Lajos, Bencsik Mihály, Kiss Sándor, Krizsek Kálmán, Koszó Mihály, Bíró János.

3 koronát fizettek: Angerth Márton, Veszprémi püsp. erdőgond.

4 koronát fizettek: Hurder György, Virasztó Károly, Kály József, Beráthy Mihály, Nagyvárad i. sz. püsp. erdőgond. Udvardy József.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Kitünően szakvizsgázott egyén, ki úgy az erdészet, valamint az apró és magasvad tenyésztése és vadászata körül igen jó gyakorlattal bír, állását változtatni óhajtaná. Felhívja különösen oly uradalmak figyelmét, hol vadaskertet, avagy az angol rendszerű fácán-tenyésztést óhajtják létesíteni, avagy már meglévőket kezelni. Szíves megkeresést kér «W. S. erdészeti számvevő Baranya-Sellye» czímen.

40 éves szakvizsgázott erdőőr, ki az erdészeti teendőiben teljes jártassággal bír s igen jó működési bizonyítványokkal rendelkezik, állást keres. Az illető jelenleg egy bérleti erdőt önállóan kezel. Beszél: magyarul, németül és tótul. Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

Erdőőri vagy vadászati állást keres 40 éves, r. kath., nős, családos, szakvizsgázott egyén, ki 12 év óta egy grófi uradalomban mint számadó főerdőr, 4 év óta pedig mint főerdőr és fővadász áll alkalmazásban. Állását a birtok eladása miatt kénytelen elhagyni s új állását a jövő évtől kezdve foglalhatná el. Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

Kitünő bizonyítványokkal rendelkező fiatal, ép, erős, megbízható józan egyén, ki az erdészet és a vadászat terén bővebb tapasztalatokkal rendelkezik, nagyjából hegyvidéken szolgált, keres uradalomban, vagy jobb vadásztársulatnál erdőkezelői, erdőőri, vadászati, vagy jobb vadőri állást. Igényei szerények. Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

Szakiskolát végzett, szakvizsgázott 30 éves nő erdőőr, ki az erdőgazdaság és vadászat minden ágában jártas, szépen praparál s keveset németül is tud, állást keres. Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

3161/1909. szám.

Pályázati hirdetmény.

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületében a folyó évi augusztus hó 17-én kelt 74455. I. B-1/909. számú földmívelésügyi ministeri rendelettel rendszeresített egy II.-od osztályú altiszti, előléptetés esetén egy I.-ső osztályú erdőlegényi, egy II.-od osztályú erdőlegényi, egy I.-ső osztályú segéderdőőri és egy II.-od osztályú segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázatot hirdetek.

Ezen állomásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. törvényezikk 37. §-ában körülírt szak-képzettséget, az állami erdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket, kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos avagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényeiket folyó évi december hó 15-ig a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Szászsebesen, 1909. évi október hó 5-én.

(2.)

M. kir. erdőhivatal.

538/1909. számhoz.

Pályázati hirdetés.

A kassai r. kath. püspökség bodrogszentmáriai erdőbirtokán az erdőőri állás megüresedvén, arra pályázatot hirdetek.

Az állással járó javadalmazás a következő:

- 700 korona évi bér havi utólagos részletekben;
- természetbeni lakás;
- 2 kat. hold szántóföld;
- 18 ürm. I. osztályú dorongfa beszállítva;
- 2 drb. tehén s 1 drb. borjú nyári legelője és téli tartásra 20 q széna;

f) 1 drb. koeza s 5 drb. malacznak nyári legelő.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előírt szakvizsgának letételét s eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt s a püspök úr Önegyméltóságához intézett kérvényeiket f. évi november hó 1-ig a sátorlajaujhelyi m. kir. járási erdőgondnoksághoz annál is inkább nyujtsák be, mert a későbbben beérkező kérvények nem vétetnek figyelembe.

Az állás folyó évi november hó 15-én feltétlenül elfoglalandó.

Hejezén, 1909. évi október hó 5-én.

Fischer Colbric Jenő
urad. gazd. titkár.

(3.)

Nemes kócsag tollat megvételre keresünk. Ár-ajánlatok az ár megjelölésével a szerkesztőségbe küldendők.

(4. III. 1.)

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

- Bölcszézi Belházy Emil:** Az erdőrendezéstan kézikönyve. Ára 6 K.
- Békly Albert:** Számtan erdészeti altisztek részére. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
- Fekete Lajos:** A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.
- „ Erdőrendezéstan. Ára 9 K.
- „ Erdőértékszámítástan. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)
- „ Erdészeti nyereségszámítástan. Ára 3 K.
- „ A szálaló erdők berendezése. Ára 90 f.
- Fekete L. és Mágócsi Dietz S.:** Erdészeti növénytan. (I. k. elfogyott.) II. k. Ára 12 K.
- Fekete L. és Söltz Gyula:** Erdőbecsléstan. Ára 6 K. (II. kiad.)
- Földes János:** A legelőerdők. Ára 1 K 60 f. 55 f. portó be-küldése esetén bérmentve.
- Gaul Károly:** Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Gellért József:** A bükk-tüzipfa romlása s az ellene való védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.
- Horváth Sándor:** Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Kövesi Antal:** Erdészeti géptan. Ára 4 K.
- Márton Sándor:** A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.
- Pécs Dezső:** A külföldi fanemek megtelepítése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Pohl János:** Tangenstáblázatok. Ára 1 K.
- Sóbó Jenő:** Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Köz-építéstan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Ut-, vasút- és hidépítéstan, ára 12 K.

- Tagányi Károly:** Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet. Ára 20 K.
- Tomesányi Gusztáv:** Erdei facsemetek nevelése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Vadas Jenő:** Erdőműveléstan. Ára 7 K.
- Erdészeti Rendeleték Tára:** 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1893–94. (XIII–XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901–03. (XXI–XXIII.) évfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906–07. évi füzet ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
- A nem említett évfolyamok elfogytak.
- 6 felsége nagy fénynyomatú arczképe.** Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

- Bedő Albert dr.:** A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)
- Bedő Albert dr.:** Az erdőőr vagy Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.:** A vadászati ismeretek kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füze 9 K., kötve 13 K.)
- Bund Károly:** Értekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Cseti Ottó:** Általános földméréstan. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fainál Selmezbányán.)
- Fekete Lajos:** Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Fekete Lajos:** Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
- Fekete Lajos:** Erdészeti talajtán. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fainál Selmezbányán.)
- Szécsi Zsigmond:** Az erdőhasználatlan kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)
- Téglás Károly:** Erdővédelemtan. Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)
- Tomasovszky Imre:** Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeleték Tára». I–XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)
- Tuzson János dr.:** A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)
- Vadas Jenő:** A selmezbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmezbányán.)
- Vadas Jenő:** Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2 szám.)
- Erdészeti segédtablák.** Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)
- Erdei rovatok napló.** Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)
- Termési táblák 1886.** Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

Legjobb minőségű
kocsányos és kocsánytalan **tölgymakkot,**
kittinó csiraképeségű
jegenyefenyőmagot,
tülevelű, lomblevelű és gyümölcsmagvakat,
erdősítési célokra több millió saját nevelésű
tülevelű és lomblevelű csemetét, díszfát, sorfát,
párosításhoz iskolázott gyümölcs-vadonczot,
vadetetésre csicsókát és vadgeszte nyét szállít

FARAGÓ BÉLA es. és kir. udv. szállító **Zalae gerszeg.**
Árjegyzéket szívesen küldök. (I. IV. 4.)

